

Kúria

végzés

Az ügy száma: Bfv.II.1284/2018/7.
A határozat szintje: felülvizsgálat
A tanács tagjai: . Molnár Gábor Miklós a tanács elnöke, Dr. Feleky István előadó bíró, Dr. Gimesi Ágnes bíró
Az eljárás helye:
Az eljárás formája: tanácsülés
Az ülés napja: 2019. március 13.
Az ügy tárgya: testi sértés büntette
Terhelt(ek): ...
Első fok: Törvényszék 2.B.1098/2016/15. ítélet, 2017. március 21. tárgyalás
Másodfok: Ítéltábla Bf.I.493/2017/10. ítélet, 2018. május 30. nyilvános ülés
Harmadfok: -
Az indítvány előterjesztője: terhelt védője
Az indítvány iránya: terhelt javára

Rendelkező rész

A Kúria a testi sértés büntette miatt ... ellen folyamatban volt büntetőügyben a terhelt védője által előterjesztett felülvizsgálati indítványt elbírálván a Szegedi Törvényszék 2.B.1098/2016/15. számú ítéletét és a Szegedi Ítéltábla mint másodfokú bíróság Bf.I.493/2017/10. számú ítéletét hatályában fenntartja.

A Kúria végzése ellen fellebbezésnek vagy felülvizsgálatnak nincs helye, s ebben az ügyben az indítvány előterjesztője, valamint azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

Indokolás

- [1] I. A Szegedi Törvényszék a 2017. március 21. napján tartott tárgyaláson meghozott és kihirdetett 2.B.1098/2016/15. számú ítéletével ... terheltet bűnösnek mondta ki testi sértés büntetében [a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (Btk.) 164. § (1) bekezdés, (3) bekezdés, (8) bekezdés I. fordulat].
- [2] Ezért őt 2 év - végrehajtásában 5 év próbaidőre felfüggesztett - börtönben végrehajtandó szabadságvesztésre ítélte azzal, hogy legkorábban a (szabadságvesztés) büntetés kétharmad részének kitöltését követő napon bocsátható feltételes szabadságra. Rendelkezett továbbá az előzetes fogvatartás beszámításáról, a lefoglalt bűnjelekről és a bűnügyi költségről.

- [3] A kétirányú fellebbezések alapján másodfokon eljáró Szegedi Ítéltábla a 2018. május 30. napján tartott nyilvános ülésen meghozott és kihirdetett Bf.I.493/2017/10. számú ítéletével az elsőfokú ítéletet megváltoztatta. Mellőzte a szabadságvesztés végrehajtásának felfüggesztésére vonatkozó rendelkezést, a terheltet 3 év közügyektől eltiltásra is ítélte, megjelölte a sértett lakó- és tartózkodási helyét és korrigálta a bűnügyi költségre vonatkozó rendelkezést. Egyebekben - a terhelt személyazonosító igazolványa számának megjelölése mellett - helybenhagyta az elsőfokú ítéletet.
- [4] Az elsőfokú bíróság által megállapított (elsőfokú ítélet 2-3. oldal) és a másodfokú bíróság által megalapozottnak talált (másodfokú ítélet 2. oldal 13. bekezdés, 3. oldal 13. bekezdés) tényállás a következő:
- [5] A terhelt az ismerőseivel 2016. február 27-én az esti óráktól egy szórakozóhelyen tartózkodott, ahol a társaságával jelen lévő sértett kötekedő magatartást tanúsított, ezért szóváltás alakult ki a sértett és a terhelt ismerősei között.
- [6] A terhelt és ismerősei 2016. február 28-án 2 óra körül haza indultak, kimentek a szórakozóhely elé, ahol a járdán beszélgetni kezdtek. Őket követte az alkoholos állapotú sértett az ismerőseivel együtt. A bejáratától eltávolodott sértett és a terhelt ismerőseinek egyike között ismét szóváltás alakult ki. A sértett visszafordult és ököllel minden ok nélkül arcon ütötte a terhelt ismerőjét, **tanú 1-et**.
- [7] Ezután a sértett megfordulva ismét eltávolodott a helyszíntől, de az ütést észlelő terhelt „utánaszólt és őt visszahívta”. A sértett a terhelt hívásának eleget téve megfordulva visszatért a helyszínre, ahol az úttesten - a járdaszegélytől 0,5-1 méterre szembe került a terhelttel. A 179 cm magas és 103 kg súlyú terhelt ekkor a felsőruházatának zsebéből elővett egy 7 cm pengehosszúságú és 1,6 cm legnagyobb pengeszélességű rugós kést, annak pengéjét kinyitotta és azzal két alkalommal kis-közepes erővel - meg nem állapítható irányultsággal - hastájékán szúrta a sértettet.
- [8] A sértett futva távozott, beült egy személygépkocsiba, és őt ismerősei klinikára szállították, ahol sürgősséggel megműtötték, majd 2016. március 4-én panaszmentesen elbocsátották.
- [9] A sértett 2 rendbeli hasfalat ért szúrt sérülést szenvedett. A jobb bordaív alatti szúrás a máj vetületében 2-3 cm mély, a hasfal bal oldalán a hasüregbe beért szúrás 4 cm mély volt. A hasüreg megnyílása, illetve a feltárási műtét folytán közvetlen életveszélyes állapot állt fenn. A sérülések külön-külön és együttes gyógytartama is nyolc napon túl, ténylegesen három hét volt.
- [10] Az elsőfokú bíróság elvetette a terhelt védekezését, hogy jogos védelemben cselekedett (elsőfokú ítélet 12. oldal 4. bekezdésétől 13. oldal 7. bekezdésével bezárólag). Kifejtette, hogy a sértett jogtalan támadást intézett **tanú 1** ellen. Ezáltal a terhelti társaságot fenyegető magatartása miatt a terhelt is jogos védelmei helyzetbe került, ám az véget ért, mert a sértett **tanú 1** megütése után felhagyott a jogtalan támadással. Megfordult és elhagyta a közvetlen helyszínt. A sértett a terhelt visszahívására tért vissza. A terhelt a sértett visszahívásával a kölcsönös tettelegesség lehetőségét hozta létre. A terhelt a kölcsönös kihívás elfogadásával nem került jogos védelmi helyzetbe, és azért sem, mert magatartásával megtorolta a sértett **tanú 1** ellen intézett jogtalan támadását.
- [11] A másodfokú bíróság mindezzel egyetértett. Annyit tett hozzá, hogy a terhelt a kihívó magatartása miatt jogos védelmi helyzetre akkor sem hivatkozhatott volna, ha ezt követően a sértett támadta volna meg (másodfokú ítélet 3. oldal 9. bekezdés).
- [12] Az elsőfokú bíróság szerint a terhelt a sértettnek testi sértést akart okozni, amikor a 7 cm pengehosszúságú késsel kétszer is megszurta a felső testén. Előre látta, hogy életveszélyes sérülést okozhat, mely következménybe belenyugodva, tehát eshetőleges szándékkal (Btk. 7. § 2. fordulat) cselekedett. Ezzel is egyetértett a másodfokú bíróság.
- [13] **II. 1.** A bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen a védő terjesztett elő felülvizsgálati indítványt a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (korábbi Be.) 416. § (1) bekezdés c) pontja és a 373. § (1) bekezdés III.a) pontja alapján az indokolási kötelezettség megsértése, a korábbi Be. 416. § (1) bekezdés a) pontja alapján a bűnösség törvénysértő megállapítása, valamint a

bűncselekmény törvénysértő minősítése miatt.

- [14] 1.1. A védő a 2018. július 11-én keltezett felülvizsgálati indítványában arra hivatkozással jelölte meg a korábbi Be. törvényhelyeit, hogy a megtámadott határozatot a meghozatala idején hatályos jogszabályok alapján kell elbírálni [a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (Be.) 659. § (2) bekezdés].
- [15] 1.2. A védő indítványa szerint a bíróságok megsértették az indokolási kötelezettségüket.
- [16] A védő ezt az állítását a védő elkülönülten nem okolta meg. Csupán arra szorítkozott, hogy a bíróság nem adta indokát az orvosszakértői vélemény elfogadásának. A Kúria ezért valójában a védőnek a tényállás kifogásolása körében előadott érveit tekintette egyben az indokolással szembeni kifogásnak is.
- [17] 1.3. A védő további eljárási szabálysértésekre is hivatkozott.
- [18] Előadta, hogy a vádló nem bizonyította a vádat [korábbi Be. 4. § (1) bekezdés]. Sérült az a szabály, hogy a kétséget kizáróan nem bizonyított tény nem értékelhető a terhelt terhére [korábbi Be. 4. § (2) bekezdés]. E rendelkezéseket a bíróságok figyelmen kívül hagyták. A bíróságok nem biztosították a védekezéshez való jogot [korábbi Be. 5. § (3) bekezdés II. fordulat].
- [19] Nem került sor műszaki, szerológus és radiológus szakértő kirendelésére. Nem vonták be a terhelt által felkért műszaki szakértőt, és véleményét nem értékelték. Nem hallgatták ki a sértettet a tárgyaláson, és nem szembesítették a tőle eltérő vallomást tett tanúkkal. Nem hallgatták ki a tanúk jelentős részét, hanem megelégedtek a vallomásuk felolvasásával, holott egy kivételével szabályszerű idézés ellenére maradtak távol a tárgyalásról. Nem szembesítették egymással a tanúkat. Nem az eredeti, hanem egy szakértő által megvágott és feljavított videofelvételt tekintettek meg a tárgyaláson, holott az eredeti felvétel rendelkezésre állt. Nem tisztázták, hogy milyen magas és súlyú a sértett. Nem került sor bizonyítási kísérlet lefolytatására. Nem tisztázott ... szakértő kompetenciája, véleményén nem szerepel dátum és aláírás. A bíróságok nem tettek maradéktalanul eleget a kioktatási kötelezettségüknek, elmaradt a kérdezési és észrevételezési jogra figyelmeztetés is. A bizonyítási indítványokat figyelmen kívül hagyták.
- [20] 1.4. A védő indítványa szerint a terhelt jogos védelmi helyzetben cselekedett, ezért törvénysértő a bűnösségének megállapítása.
- [21] A védő e körben is előre bocsátotta, hogy a tényállás felderítetlen, hiányos és iratellenes, tehát: megalapozatlan. Nem tartalmazza előzményként, hogy a sértett nem először támadta meg a terhelt társaságának tagjait. A szórakozóhely dolgozóinak vele szemben be kellett avatkoznia. Hasonló helyzetben jellemző rá, hogy verekedett és kést használt. Nem került megállapításra, hogy mennyi idő telt el **tanú 1** megütése és a sértett végleges távozása között. Nem állapították meg, hogy a terhelt balkezes. A bíróság nem tekintette meg az eredeti felvételeket. A nyomozóhatóság nem foglalta le a köztéri kamerák további felvételeit. Nincs adat rá,

hogya a terhelt „utánaszólt és visszahívta” a sértettet. Nem rögzítették a látási viszonyokat. A szűrésok mélységének, szélességének és elhelyezkedésének leírása nem pontos. A szűrésok mélységére nézve egymástól eltérőek a kórházi zárójelentés és az orvosszakértői vélemény adatai. Az orvosszakértő a sértettet személyesen nem vizsgálta meg, a CT-, röntgen- és ultrahangos felvételeket nem tekintette meg. A szakvélemény a hasfal méretét 3 cm-ben állapította meg, míg a zárójelentés szerint ilyen mélységű volt a legmélyebb szűrt-csatorna. Nem lehet kizárni, hogy a feltáráskor nyílt meg a hasüreg, ami viszont nem róható a terhelt terhére.

- [22] A sértett előbb bal kezével megragadva **tanú 2-t** bántalmazta, majd utána **tanú 1-et** és a terheltet is, utóbbi valamilyen éles tárggyal - nem kizártn a nála megtalált borotvával - éjjel és felfegyverkezve. Az éles tárggyal intézet jogtalan támadása során sérülést is okozott a terheltnek, azonban nem került sor a felelősségre vonására. A sértett jogtalan támadását törvényi vélelemmel úgy kell tekintetni, hogy az a megtámadott élete ellen is irányul, amellyel szemben a védekezés eredményre tekintet nélkül korlátlan. Egészen addig, amíg a sértett futva nem indult az autójukhoz, tartani lehetett a jogtalan támadásától. A terhelt kaszáló mozdulatokat tett maga előtt, tehát nem döfött, és e magatartásának célja a sértett távol tartása volt.
- [23] 1.5. A védő szerint a cselekmény minősítése akkor sem volna megalapozott, ha nem állna fenn a jogos védelmi helyzet. A terheltnek nem állt szándékában sérülést okozni, csak távol akarta tartani kaszáló mozdulatokkal a sértettet. Erre tekintettel a cselekménye gondatlanságból elkövetett súlyos testi sértés vétségének [Btk. 164. § (1) bekezdés, (9) bekezdés a) pont], avagy - ha a szűrésok megállapíthatóan életveszélyt okoztak - gondatlanságból elkövetett életveszélyt okozó testi sértés vétségének [Btk. 164. § (9) bekezdés c) pont] minősülhet.
- [24] A védő mindezek alapján elsősorban jogos védelem címén a terhelt felmentését, másodlagosan a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság új eljárásra utasítását indítványozta.
- [25] 2. A Legfőbb Ügyészség a BF.1311/2018/1. számú átiratában a védő felülvizsgálati indítványát részben a törvényben kizártnak, részen alaptalannak találta.
- [26] Kifejtette, hogy a felülvizsgálati indítvány a tényállás megalapozottságát vitató és a bíróságok bizonyítékokat értékelő tevékenységét kifogásoló részében a törvényben kizárt, mert ez a jogerős ítélettel megállapított tényállás törvényben tilalmazott támadása.
- [27] A Be. 649. § (2) bekezdés d) pontjában utalt - a 608. § (1) bekezdésben meghatározott eljárási szabálysértések között az f) pontban -, az indokolási kötelezettség megsértésének azon esete került feltüntetésre, amikor az elsőfokú ítélet indokolása a rendelkező résszel teljes mértékben ellentétes. Az indítványozó nem

erre hivatkozott, ezért az indokolási kötelezettség megsértését alátámasztó érvei felülvizsgálati eljárásban nem vizsgálhatóak.

- [28] A további eljárási szabálysértésként felülvizsgálatot nem megalapozó szabálysértésekre hivatkozott, így azok megvizsgálása is kizárt a felülvizsgálat keretei között.
- [29] Az anyagi jogszabálysértés tekintetében kétirányú a védő érvelése. A jogos védelmi helyzet megítélése szempontjából az irányadó tényállásból kell kiindulni. A tényállás szerint az eltávozott sértettet a terhelt visszahívta, vagyis - ahogyan az első- és másodfokú bíróság is helytállóan kifejtette - a jogos védelmi helyzet már nem állt fenn, amikor a terhelt támadott.
- [30] A gondatlan magatartás megállapíthatóságát illetően szintén a tényállást kell alapul venni. A tényállás szerint a terhelt kettő alkalommal kis-közepes erővel, utólag meg nem határozható irányultsággal hastájékon szúrta a sértettet. A cselekvőség alapján helytállóan vont jogi következtetést a bíróság arra, hogy a terhelt nem gondatlanságból cselekedett. Az anyagi jogszabálysértésre hivatkozó részében a felülvizsgálati indítvány ezekre figyelemmel nem alapos.
- [31] A Legfőbb Ügyészség a Be. 649. § (2) bekezdése szerinti felülvizsgálati okot megalapozó eljárási törvénysértést sem talált, ezért a megtámadott határozat tanácsülésen történő hatályában fenntartását indítványozta.
- [32] 3. A terhelt a Legfőbb Ügyészség nyilatkozatára nem tett észrevételt.
- [33] A védő az észrevételében azt kérte, hogy amennyiben a Kúria nem értene egyet a korábbi Be. alkalmazására irányuló indítványával, az indokolási kötelezettség megsértéseként azt vegye figyelembe, hogy a rendelkező rész és az indokolás teljes mértékben ellentétes egymással. Egyebekben pedig felülvizsgálati indítványát teljes egészében fenntartotta.
- [34] Kifogásolta, hogy a történetek során végig jelen volt **tanú 3** kihallgatására nem került sor, továbbá, hogy a Szegedi Járási és Nyomozó Ügyészség a fogvatartott terhelttel való kapcsolattartása feltételül szabta a terhelt vallomástételét. Csatolta **tanú 3** írásbeli vallomását és az ügyészség „levelét”.
- [35] **III.** A Kúria azt állapította meg, hogy a védő felülvizsgálati indítványa nem alapos.
- [36] 1. A védő szerint a felülvizsgálat során a megtámadott határozat meghozatalakor hatályos korábbi Be. szabályait kell alkalmazni, s ezért jelölte meg - részben - a korábbi Be. felülvizsgálati okokat meghatározó törvényhelyeit.
- [37] Kétségtelen, hogy a felülvizsgálati indítványt - a jelen ügyben közömbös (3)-(4) bekezdésben meghatározott kivétellel - a megtámadott határozat meghozatala idején hatályos jogszabályok alapján kell elbírálni [Be. 659. § (2) bekezdés].
- [38] Ugyanakkor a felülvizsgálati indítvány 2018. július 11-én kelt, amikor már 2018. július 1. napjától hatályban volt az új

büntetőeljárási törvény. A büntetőeljárást mindig a hatályos törvény szerint kell lefolytatni. Ez pedig vonatkozik a felülvizsgálati eljárásra is.

- [39] Ez a helyzet egyrészt azt jelenti, hogy a felülvizsgálat kereteit 2018. július 1. napjától immár kizárólagosan a hatályos Be. határozza meg, következésképpen közömbösek a korábbi Be.-ben meghatározott felülvizsgálati szabályok. Másrészt azt is jelenti, hogy amennyiben a hatályos Be. alapján van felülvizsgálati ok, akkor kerülhet sor a felülvizsgálati indítványnak a megtámadott határozat meghozatala idején hatályos jogszabályok alapján történő elbírálására.
- [40] 2. A védő szerint a bíróságok felülbírálatra alkalmatlanságot eredményezve megsértették az indokolási kötelezettségüket.
- [41] A bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen a korábbi Be. 416. § (1) bekezdés c) pontja, illetőleg a korábbi Be. 373. § (1) bekezdés III.a) pontja alapján felülvizsgálatnak van helye, ha - többek között - a bűnösség megállapítása és a cselekmény jogi minősítése tekintetében a bíróság az indokolási kötelezettségének oly mértékben nem tett eleget, hogy emiatt az ítélet felülbírálatra alkalmatlan.
- [42] Ellenben a 2018. július 1. napjától hatályos Be. 649. § (2) bekezdés d) pontjában utalt Be. 608. § (1) bekezdésében már nem szerepel a felülvizsgálati okok között az indokolási kötelezettség felülbírálatra alkalmatlanságot eredményező megsértése.
- [43] A felülbírálatra alkalmatlanságot eredményező indokolási kötelezettség megsértésére alapított, 2018. július 1. napja előtt benyújtott felülvizsgálati indítvány elbírálását a Kúria a Be. 870. § (3) bekezdése alapján mellőzi (BH 2019.6.). Ezzel szemben a már nem létező felülvizsgálati okra hivatkozó, 2018. július 1. napján vagy azt követően előterjesztett felülvizsgálati indítvány a törvényben kizárt.
- [44] Ezért a védő 2018. július 11-én kelt eredeti felülvizsgálati indítványa az indokolási kötelezettség megsértésére hivatkozó részében a törvényben kizárt, és - módosítás hiányában - elutasítást vont volna maga után.
- [45] A hatályos büntetőeljárási törvény az indokolási kötelezettség megsértése körében már kizárólag akkor teszi lehetővé a jogerős ügydöntő határozat felülvizsgálatát, és engedi felülvizsgálati indítvány előterjesztését, amennyiben az elsőfokú ítélet (jelen esetben a jogerős ítélet) indokolása a rendelkező résszel teljes mértékben ellentétes [Be. 608. § (1) bekezdés f) pont, 648. § b) pont, 649. § (2) bekezdés d) pont; azonos tartalommal: korábbi Be. 373. § (1) bekezdés III.b) pont, 416. § (1) bekezdés c) pont].
- [46] A Kúria következetes gyakorlata szerint önmagában a felülvizsgálat törvényi okára hivatkozás az alátámasztó adatok, tények, indokok hiányában a felülvizsgálatot nem teszi lehetővé (EBH 2007.1596., BH 2018.42., BH+ 2008.105.). A felülvizsgálati indítványban tehát kötelezően meg kell jelölni az indítvány okát, vagyis az indítványt meg kell indokolni [Be. 652. § (1) bekezdés, korábbi Be. 419. § (2) bekezdés 1. mondat].
- [47] A védő az észrevételében ugyan utóbb módosította a felülvizsgálati indítványát, ám az semmivel nem indokolta meg. A Kúria mindennek ellenére - az érdemi felülvizsgálat elvégzésének eredményeként - megállapította, hogy a jogerős ítélet indokolása - szemben a felülvizsgálati indítvány puszta állításával - teljes mértékben összhangban áll a rendelkező résszel, miután az utóbbi (rendelkező részben) kimondta a terhelt bűnösségét és az előbbi ugyancsak a terhelt bűnössége mellett érvelt, azt állapította meg.
- [48] Ehhez képest a védő módosított felülvizsgálati indítványa kétségtelenül nem alapos.
- [49] 3. A védő további eljárási szabálysértésekre is hivatkozott.

- [50] Eljárási szabálysértés miatt felülvizsgálati indítvány kizárólag a törvényben tételesen felsorolt esetekben, azaz akkor terjeszthető elő, ha a bíróság a határozatát a Be. 649. § (2) bekezdés a)-e) pontjában felsorolt eljárási szabálysértéssel hozta meg.
- [51] A védő azonban ilyen eljárási szabálysértésekre nem hivatkozott. A felülvizsgálati indítványában részletezett eljárási szabálysértések [korábbi Be. 4. § (1)-(2) bekezdés, 5. § (3) bekezdés II. fordulat] egyaránt relatív jellegűek, amelyek a rendes felülbírálat során figyelemben veendőek, ámde a rendkívüli jogorvoslatok körébe tartozó felülvizsgálat során már nem. Ekként ebben a részében a védő felülvizsgálati indítványa ugyancsak a törvényben kizárt.
- [52] 4. A védő szerint törvénytörő a terhelt bűnösségének megállapítása, mert a sértett jogtalan támadást intézett a terhelt ellen, s így a terhelt jogos védelmi helyzetben cselekedett, ami kizárja a cselekmény büntetendőségét.
- [53] 4.1. A felülvizsgálat rendkívüli jogorvoslat, amely során a tényálláshoz kötöttség érvényesül.
- [54] A felülvizsgálati indítványban a jogerős ügydöntő határozat által megállapított tényállás nem támadható [Be. 650. § (2) bekezdés]. A felülvizsgálati eljárásban a bizonyítékok ismételt egybevetésének, eltérő értékelésének, valamint bizonyítás felvételének nincs helye. A felülvizsgálati indítvány elbírálásakor a jogerős ügydöntő határozatban megállapított tényállás az irányadó [Be. 659. § (1) bekezdés]. A jogkövetkeztetések helyessége tehát - továbbra is - kizárólag az irányadó tényállás alapulvételével vizsgálható.
- [55] A tényállás irányadósága - változatlanul - azt jelenti, hogy a felülvizsgálat során nemcsak maga a tényállás, hanem mindaz, ami a tényállás megállapításához vezetett, támadhatatlan. Ennek megfelelően a tényállás megalapozottsága, a bizonyítékok mikénti mérlegelése sem külön-külön, sem pedig egymás viszonyában nem vizsgálható. Ide értendő a bizonyítási indítványok elutasítása is, mert azok indokoltságát a bíróság vizsgálat tárgyává teszi, ám szükségtelennek találja a tényállás tisztázásához. Nincs lehetőség a bíróság bizonyítékokat értékelő tevékenységének, s ezen keresztül a bűnösség kérdésének, valamint a - minősítéssel kapcsolatos, vagy más büntető anyagi jogi szabály sérelme nélkül - kiszabott büntetés, illetve annak mértéke vitatására.
- [56] A védő ennek ellenére - ideértve a kapcsolódó eljárási kifogásait is - kifejezetten az irányadó tényállást, valamint a bíróságok bizonyítékértékelését kifogásolta, aminek felülvizsgálati eljárásban nincs helye.
- [57] A Kúria utal rá, hogy a felülvizsgálati eljárásban az irányadó tényálláshoz kötöttség olyannyira szigorú szabály, hogy a büntető anyagi jog szabályainak a megsértése az alapeljárásban megállapított tényállás alapján bírálendő el abban az esetben is, ha a tényállás hiányos, nem kellően felderített és ellentétes az iratok tartalmával (BH 2004.102.), vagy más megfogalmazásban: az alapügyben megállapított tényállás az irányadó, függetlenül attól, hogy az adott tényállás megalapozott-e vagy sem (BH 2016.264.[16], BH 2010.324. indokolás).
- [58] Mindezzel a Kúria korántsem utal arra, hogy álláspontja szerint a jelen ügyben irányadó tényállás megalapozatlan volna. A Kúria a felülvizsgálat során nem foglalhat állást az irányadó tényállás megalapozottsága, illetőleg megalapozatlansága felől. A tényállás irányadósága ugyanakkor egyúttal azt is jelenti, hogy a tényállást kikezddhetetlensége folytán meg nem dönthető törvényi vélelemmel megalapozottnak kell tekinteni.
- [59] A jogerős határozatban megállapított tényállás tehát az adott tartalmában irányadó a felülvizsgálat során. A Kúria nem vizsgálhatta a védő ezzel ellentétes állításait.
- [60] A védő becsatolta **tanú 3** írásbeli vallomását és egy ügyészégi iratot, de ezek sem értékelhetőek, mert felülvizsgálati eljárásban nincs helye bizonyításnak.

- [61] A védő felülvizsgálati indítványa mindezek folytán az irányadó tényállást támadó részében a törvényben kizárt indítvány.
- [62] 4.2. A védő szerint a terhelt jogos védelmi helyzetben cselekedett, ezért törvénysértő a bűnösségének megállapítása.
- [63] Felülvizsgálatnak a bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen a büntető anyagi jog szabályainak megsértése miatt helye van [Be. 648. § a) pont]. A büntető anyagi jog szabályainak megsértése miatt felülvizsgálati indítvány terjeszthető elő, ha a bíróság a büntető anyagi jog szabályainak megsértésével állapította meg a terhelt bűnösségét [Be. 649. § (1) bekezdés a) pont aa) alpont].
- [64] Az Alaptörvény V. cikke alapján mindenkinek joga van törvényben meghatározottak szerint a személye, illetve a tulajdona ellen intézett vagy az ezeket közvetlenül fenyegető jogtalan támadás elhárításához.
- [65] A cselekmény büntetendőségét kizárja a jogos védelem [Btk. 15. § e) pont].
- [66] Nem büntetendő az a cselekmény, amely a saját, illetve más vagy mások személye, javai vagy a közérdek ellen intézett, illetve ezeket közvetlenül fenyegető jogtalan támadás elhárításához szükséges [Btk. 22. § (1) bekezdés].
- [67] A jogos védelem kérdéseiről szóló 4/2013. BJE jogegységi határozat indokolásának 1. pontja értelmében a jogtalan támadás olyan tevékenység, amely megvalósítja valamely bűncselekmény (szabálysértés) törvényi tényállásának ismérveit.
- [68] A sértett jogtalan támadást intézett **tanú 1** ellen. A megtámadott megütése kapcsán keletkezett sérülés a jogerős ítéletben nem került rögzítésre, de ettől függetlenül a sértett ezzel a tettleges becsületsértés vétségének törvényi tényállásába [Btk. 227. § (2) bekezdés] illeszkedő cselekményt követett el.
- [69] A sértett azonban a jogtalan támadásával felhagyott és eltávolodott a helyszíntől. Ezzel megszűnt az a jogos védelmi helyzet, melynek keretében a terhelt a megtámadott **tanú 1** védelmére kelhetett volna.
- [70] Ezt követően már a terhelt szolt az eltávozott sértett után és őt visszahívta. A sértett ezért tért vissza a helyszínre. Elfogadta a terhelt kihívását. A kölcsönös kihívás, illetve annak elfogadása mindkét fél számára a jogtalanság állapotát hozta létre (4/2013. BJE jogegységi határozat 1. pont) és ezzel kizárja a jogos védelmet.
- [71] 4.3. Jogos védelem megállapítására csak akkor kerülhet sor, amennyiben a jogtalan támadást elhárító cselekmény védelmi jellegű. A terhelt azonban nem védekezett. Erre nem is volt szükség, mert aktuálisan senki nem intézett sem ellene, sem más személy ellen jogtalan támadást. Éppen ellenkezőleg. A terhelt intézett jogtalan támadást a sértett ellen, midőn őt kétszer megsúrta, kifejezetten azért, hogy megtorolja a **tanú 1** elleni jogtalan támadást, ami újfent kizárja a jogos védelmi helyzet fennálltát (4/2013. BJE jogegységi határozat 1. pont).
- [72] A ténylegesen nem védelmi jellegű és semmilyen támadás elhárításához nem szükséges terhelti cselekmény kapcsán fogalmilag kizárt a védő - irányadó tényállásba is ütköző - hivatkozása az ún. szituációs jogos védelmi helyzetre, amely szerint a sértett intézett jogtalan támadást a terhelt ellen, melyet úgy kell tekinteni, mintha az a védekező életének kioltására is irányult volna, mivel személy ellen éjjel és felfegyverkezve követték el [Btk. 22. § (2) bekezdés a) pont aa) és ac) alpont].
- [73] Az eljáró bíróságok helyesen döntöttek a jogos védelmi helyzet elvetéséről.
- [74] Mindezek alapján a védő felülvizsgálati indítványa a jogos védelmi helyzetre hivatkozó részében

nem bizonyult alaposnak.

- [75] 5. A védő közvetve és hipotetikusán (lásd: „amennyiben nem veszünk tudomást a jogos védelmi helyzetről”) vetette fel a bűncselekmény eltérő minősítésének kérdését. Továbbá az irányadó tényállás ellenében hivatkozott a terhelt testi sérülés okozására nem irányuló, a sértettet távol tartó kaszáló mozdulataira - ami a törvényben kizárt.
- [76] A bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen a büntető anyagi jog szabályainak megsértése miatt helye van felülvizsgálatnak [Be. 648. § a) pont]. A büntető anyagi jog szabályainak megsértése miatt felülvizsgálati indítvány terjeszthető elő, ha a bíróság a büntető anyagi jog szabályainak megsértésével a bűncselekmény törvénysértő minősítése miatt szabott ki törvénysértő büntetést [Be. 649. § (1) bekezdés b) pont 1. fordulat b) pont ba) alpont].
- [77] A védő felülvizsgálati indítványa formálisan nem felel meg ennek az együttes eljárásjogi követelménynek, a Kúria mégis értelemszerűnek tekintette, hogy a bűncselekmény minősítésének kifogásolása egyúttal enyhébb büntetés kiszabására is irányult.
- [78] A terhelt a 7 cm pengehosszúságú késsel kétszer szúrva cselekményének előre látható következményét kívánva, nyilvánvalóan testi sértés okozására irányuló egyenes szándékkal (Btk. 7. § 1. fordulat) járt el. A terhelt a sértett hasát ért kétszeri szúrás leadásakor kétségtelenül előre látta azt is, hogy cselekményének lehetséges következménye az életveszély beállta, ami iránt közömbös maradt, abba belenyugodott (Btk. 7. § 2. fordulat).
- [79] Az életveszély tekintetében a Btk. nem különböztet közvetett és közvetlen életveszély között, így annak okozásáért az elkövető felelősséggel tartozik akkor is, ha a bekövetkezett életveszély „csupán” közvetett. Annak sincs jelentősége, hogy a közvetett életveszély az egyik szúrás és a szúrással okozott sérülés műtéti feltárásának az eredménye, hiszen a sérüléseket a terhelt okozta, a hasüreg megnyílásához vezető okfolyamot ő indította el.
- [80] Mindezekre tekintettel a bíróságok a büntető anyagi jog szabályainak megfelelően minősítették a terhelt által elkövetett bűncselekményt életveszélyt okozó testi sértés büntettének [Btk. 164. § (1) bekezdés közelebbről: 1. fordulat, (3) bekezdés, (8) bekezdés 1. fordulat].
- [81] A védő felülvizsgálati indítványa ezért a bűncselekmény minősítését - közvetve, de - kifogásoló részében sem bizonyult alaposnak.
- [82] 6. Azáltal, hogy a Kúria nem állapított meg anyagi jogi törvénysértést, a kiszabott büntetés törvényessége nem vizsgálható.
- [83] A Be. 649. § (1) bekezdés b) pont ba) alpontjának szabályozása megegyezik a korábbi Be. 416. § (1) bekezdés b) pont 1-2. fordulataiban foglaltakkal. Ekként alkalmazhatóak az adott körben korábban kimunkált döntések.
- [84] A kiszabott büntetés önmagában nem támadható. Erre nézve az ítélkezési gyakorlat következetes. Ha a felülvizsgálattal érintett cselekmények vonatkozásában anyagi jogszabálysértés nincs, a büntetés önálló vizsgálatára az 1998. évi XIX. törvény 416. § (1) bekezdés b) pontja nem biztosít lehetőséget (EBH 2011.2387.). A 2018. július 1. napja utáni helyzetben ugyanez értendő a Be. 649. § (1) bekezdés b) pont ba) alpontjára.
- [85] A kiszabott büntetés csak akkor tekinthető törvénysértőnek, és esik felülvizsgálat alá, ha az - a minősítésen túl - a büntetőtörvény valamely mérlegelést nem tűrő rendelkezésébe ütközve a nemében és/vagy mértékében törvénysértő (BH 2012.239., BH 2005.337., BH 2016.264. II.).
- [86] Ilyen törvénysértésre viszont az indítványozó nem hivatkozott, és ilyen törvénysértést a Kúria sem észlelt.
- [87] 7. A Kúria a hivatalból elvégzett vizsgálata [Be. 659. § (6) bekezdés] során felülvizsgálatot megalapozó más, feltétlenül hatályon kívül helyezést eredményező (ún. abszolút) eljárási szabálysértést sem észlelt.

Az indítvány elvi tartalma

- [88] Az indokolási kötelezettség megsértése a megtámadott határozat indokolása és rendelkező része közötti teljes mértékű ellentéte miatt. A bűnösség törvénysértő megállapítása a jogos védelmi helyzet meg nem állapítása miatt. A bűncselekmény törvénysértő minősítése.

A döntés elvi tartalma

- [89] A felülvizsgálati indítvány nem alapos.

I. A felülvizsgálat kereteit 2018. július 1. napjától a hatályos Be. határozza meg, s amennyiben a hatályos Be. alapján van felülvizsgálati ok, akkor kerülhet sor a megtámadott határozatnak a meghozatala idején hatályos jogszabályok alapján történő felülvizsgálatára.

II. A felülbírálatra alkalmatlanságot eredményező indokolási kötelezettség megsértésére alapított, 2018. július 1. napja előtt benyújtott felülvizsgálati indítvány elbírálását a Kúria a Be. 870. § (3) bekezdése alapján mellőzi. Ezzel szemben a már nem létező felülvizsgálati okra hivatkozó 2018. július 1. napján vagy azt követően előterjesztett felülvizsgálati indítvány a törvényben kizárt.

III. Ha a sértett a terhelt társát jogtalan támadással megüti, de azután a támadással már felhagy, és a helyszíntől el is távolodik, akkor a jogos védelmi helyzet megszűnik. Ha a terhelt ezen sértettet visszahívja (kihívja) és a visszatért sértettet megtorlásként késsel kétszer hasba szúrja, nem cselekszik jogos védelmi helyzetben, hanem ő intéz jogtalan támadást a sértett ellen, mivel jogos védelemről csak akkor lehet szó, amennyiben az adott cselekmény védelmi jellegű.

Záró rész

- [90] A kifejtettek értelmében a Kúria - a Be. 660. § (1) bekezdés főszabálya alapján tanácsulésen, a Be. 655. § (1) bekezdés főszabálya szerinti összetételben eljárva - a védő felülvizsgálati indítványának nem adott helyt, és a megtámadott határozatot nem ügydöntő végzéssel - a Be. 662. § (1) bekezdése alapján - hatályában fenntartotta.
- [91] A Be. 653. § (1) bekezdése értelmében a felülvizsgálati eljárás lefolytatására a harmadfokú bírósági eljárás szabályait az e Fejezetben foglalt eltérésekkel kell alkalmazni. A harmadfokú bíróság határozatával szemben viszont a Be. nem biztosítja a fellebbezés lehetőségét, s attól eltérő rendelkezést a Be. XC. Fejezete sem tartalmaz. A végzés ellen tehát nincs helye fellebbezésnek. Felülvizsgálatát a Be. 650. § (1) bekezdés b) pont 2. fordulata zárja ki. A Be. 656. § (4) bekezdése pedig rögzíti, hogy az ugyanazon jogosult által ismételten előterjesztett, illetőleg a korábbival azonos tartalommal ismételten előterjesztett indítványt a Kúria érdemi indokolás nélkül elutasíthatja.

Budapest, 2019. március 13.

Dr. Molnár Gábor Miklós s.k. a tanács elnöke, Dr. Feleky István s.k. előadó bíró, Dr. Gimesi Ágnes s.k. bíró

A kiadmány hitelélül:
Schulz Oszkárné

tisztviselő